

**Josep Maria
Ruiz Simon**

La universitat com a luxe

Fa unes setmanes vaig escriure sobre *The crisis of democracy*, l'influent informe que la Comissió Trilateral va publicar l'any que va morir Franco on s'identificava l'excés de democràcia com la principal amenaça dels règims democràtics. En aquell article no hi vaig fer referència, però l'informe també s'ocupava, entre d'altres temes, de la universitat, una de les institucions que, segons els autors, calia replantejar per reforçar el principi d'autoritat i els mecanismes de control social necessaris per a la moderació de la democràcia que prescrivien. Un dels apartats de l'apèndix portava el títol *Reavaluació del cost i les funcions de l'educació superior*. Començava constatant que en els anys seixanta l'educació superior havia conegut una expansió tremenda i analitzant les causes d'aquest fenomen.

Els autors, entre els quals hi havia Samuel Huntington, n'assenyalaven dues: una de demogràfica (el boom de natalitat de la postguerra) i una altra d'ideològica: l'assumpció cada cop més estesa que els estudis superiors, fins aleshores un privilegi d'una elit ben reduïda, havien d'estar "per dret" a l'abast de tothom.

Huntington i companyia posaven "per dret" entre cometes per marcar les distàncies respecte a una assumpció que contemplaven amb escepticisme. Apunten que aquesta assumpció havia produït un excedent de persones amb formació universitària en relació als llocs de treball al seu abast, la despesa de *grans* quantitats de diners provinents dels *escassos* recursos públics i "la imposició a les classes més baixes d'impostos per pagar l'educació dels fills de les classes mitjanes i altes"

(en aquestes frases la cursiva és meua i el cinisme, dels autors).

**Catalunya és
pionera a tractar
la universitat
com un luxe**

L'informe acabava proclamant, en relació als EUA, que calia vincular la planificació educativa amb els objectius econòmics i polítics i que, en aquest terreny, s'oferien

dues possibilitats. O bé es mantenia l'assumpció de la creença en la bondat de generalitzar l'accés a l'educació superior i es rebaixaven les expectatives laborals dels universitaris. O bé s'abandonava aquesta creença i es redissenaven els programes per orientar-los als nous patrons de desenvolupament econòmic i a la realitat futura del mercat de treball.

Els autors tenien molt clar que era aquesta segona opció, aquella que encara prescriu l'agenda neoliberal, la que calia seguir. I no només per motius econòmics. Huntington i companyia estaven convençuts que la limitació de l'accés als estudis superiors i la redefinició radical dels seus objectius també tindria grans virtuts polítiques perquè contribuiria a la construcció d'una ciutadania més dòcil políticament i més socialment controlable.

Per això, haurien interpretat com un símptoma de gran salut democràtica que, segons un estudi recent, Espanya sigui un dels estats europeus on la universitat pública és més cara i que Catalunya s'hagi consolidat com una nació pionera en el procés de conversió dels estudis universitaris en un luxe.